

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tertia Seraphica Vinea, Sive Tertius Ordo De Poenitentia
à S.P.N. Francisco institutus**

Pauck, Engelbert

Coloniae, 1720

Caput XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64103](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64103)

bitantes. *sup. ex constit. Leonis X.* Annumerantur enim quoad hoc personis Ecclesiasticis. *Fagn. l. c. n. 65.* Nam se Deo consecrârunt, & conservârunt per expressum votum simplex castitatis, & per professionem servandi Regulam Tertii Ordinis à S. Sede approbatam, in Habitu [prævio examine Episcopi] à legitimo Superiore suscepto.

Tolerari etiam non debet, quòd Tertiarii, licet domi viventes comam nutriant cum indecentiâ Statûs, & scandalo populi. Ita mandavit *S. Cong. Ep. & Reg. 4. Aug. 1625. flosc. Nicol. V. Tert.* Sed mulieres Tertiariæ, aliique Tertiarii, in domibus Sæcularium, vel propriis, extra Clausuram, & Congregationem viventes, nec exteriùs portantes Habitum, his privilegiis non potiuntur. *Bullâ: dum intrâ mentis. Datâ in CC. Later. 1516.* Sed relinquuntur sub constitutione *S. Pii V. editâ Romæ 1596. 4. Kal. Julii, quæ incipit: Cura Pastoralis. Kerckh. C. 7. §. 25.* Quare Tertiarii & Tertiariæ habitantes in propriis ædibus, sicut alii Laici, privilegio nedum fori & exemptione à Jurisdictione laica, sed nec à gabellis gaudent. Ita *rescripsit S. Congregatio Imm. in Tricar. S. Cong. CC. apud. Fagn. in 2. de foro comp. & flosc. Nicol. V. Tertiarii.* Attendendum etiam est ad consuetudinem locorum; quamvis enim tempore S. FRANCISCI Fratres, & Sorores passim Habitum patenter gestârint in Regula præscriptum, uti etiam in variis Hispaniæ & Italiæ partibus usus obtinuit; id tamen in partibus Germaniæ, justis de causis, immutatum est; idèoque in iis partibus claustraliter non viventes, Scapulare & Chordam induunt, sub Habitu exteriori, servientes Deo, qui videt in abscondito. Habitus autem exterior debet esse modestus, & ab omni mundano fastu penitus alienus; secundùm statum tamen & conditionem personarum; ut bene notat *P. For-*

tun. Huber de 3. Ord. pa. 1274. & ordinavit Julius II. in Compend. Privileg. f. 521.

CAPUT XIII.

Quis possit assumere Fratres & Sorores de Pœnitentia etiam in Sæculo viventes ad Habitum & Professionem?

XXXVI. **C**UM à primordio Ordinis S. FRANCISCUS Tertiarios & Tertiarias etiam in sæculo viventes ad Habitum & Professionem admisit; nullus nisi temerarius & præsumptuosus disputare audebit, quòd Ministro Gen. totius Ordinis Fratrum Minorum, ex Titulo Sux Præ-eminentiæ, ac Jurisdictionis super Ordinem universum, tanquam vero Successori S. FRANCISCI, & indistinctè ubique terrarum Prælato, ratione suæ supremæ Dignitatis, atque Prælaturæ in Ordine Seraphico competat Tertiarios ad Habitum & Professionemmittere, siquidem in re ipsa, & radicali Jurisdictionis Jure fundatur Ministri Gen. totius Ord. S. FRANCISCI Præ-Eminentia; tum ex Titulo, tum ex actuali Præcedentia in Capella Pontificia, tum à consuetudine immemoriali; imò ab ipso Religionis hujus exordio Jus conferendi Habitum Tertii Ordinis Sæcularibus, Seraphico P. FRANCISCO, ejusque legitimis Successoribus, à primo Generali totius Ordinis post B. FRANCISCUM ex Electis secundùm Regulam, usque ad hodiernum n. 76. Summi Pontifices attribuerunt, qui hanc potestatem Ministris Provincialibus commiserunt, & hi Provinciales justis de causis, vel per se, vel per alios Patres assumere possunt ad Investitionem & Professionem, vel publicè in facie Ecclesiæ, vel privatim coram testibus, tam viros quam mulieres.

Etenim vivente B. FRANCISCO Tertiarii Habitum ab eodem, & ab eisdem Fratribus Min. de anno 1221. usque ad S. Patris mortem suscipere consueverunt. Ut *ex Lib. Monim. Ord. Min. ex Lib. Firmam. 3. Ord. L. 5. & ex Episc. Port. parte 1. Chron. Min. L. 1. C. 33. & L. 9. C. 1. & reliquis per tot. & in Chron. Illmi Archi-Episc. Mant. p. 1. §. cum autem. pa. 3. & ex Mirand. super Reg. Tert. à C. 13. f. 170. usque ad C. ult. de viris illustribus hujus Ordinis apparet.*

Primus fuit B. Luchefius, & ejus uxor B. Bona de anno 1222. nec non aliæ multæ Personæ Nobiles, ut Petrus de Coll. & Brunus, magnæ perfectionis viri, aliique plures de populo Canario, vel Cornerio à B. FRANCISCO Habitum susceperunt. Inter quos de anno 1223. numeratur Bartholomæus Cumanus, Advocatus, & Procurator. Anno 1224. vestitus fuit à S. Patre Matthæus Rubius Cajetanus, qui fuit Pater bon. mem. Nicolai III. Ita *Chron. Archi-Episc. Mant. p. 2. L. 9 C. 9. Mirand. C. 14.* Anno 1226. idem S. Pater vestivit in Florentia Orlandum Chiufti, qui & obrulit Ordini Montem Alvernæ, cujus erat dominus. *p. 2. Chron. L. 1. C. 52.* Eodem anno simpliciter fuit vestitus ab eodem Sancto, Comes de Monte Acuto (dictus Albertus, cui etiam donavit suum Habitum, qui hodie adhuc videtur Florentiæ. Anno 1231. S. Elisabeth Hungariæ Regina suscepit Habitum à F. Conrado, ejus Confessario Minoritâ. *p. 1. Chron. L. 3. C. 10.* Anno 1246. B. Humiliana accepit Habitum à F. Michaële de Florentia. *ita Episc. Port. p. 2. Chron. L. 1. C. 52.* Anno 1277. B. Margarita de Cortona accepit Habitum à Fratribus Minoribus. *p. 3. Chron. L. 4. C. 19.* ut ipse Christus crucifixus retulit, suo ore dicens eidem Margaritæ: *Recordare mulier; quomodo nolentibus FF. Minoribus te Ordinem illum & Habitum suscipere; ego fe-*

cerim, ut admittereris ab ipsis. Ita in antiq. Chron. Ulyssip. Anno 1309. S. Elzearius Comes Ariani (cum S. Delphina Coniuge sua) sumpsit Habitum à Minorita Confessario suo, quem quidam dicunt fuisse F. Franciscum de Mayronis subtilissimi Scoti Commentatorem. *p. 2. Chron. L. 9. C. 20.* Anno 1325. S. Elisabeth Regina Portugalliæ, defuncto Rege Marito suo, suscepit Habitum in Monasterio S. Claræ, Conimbriæ, ibique sub Obedientia Fratrum Min. usque ad mortem permansit, de quo extat Bulla *Urbani VIII.* anno 1626. declarans Habitum ejus fuisse Tertii Ordinis, idemque S. Rit. Cong. declaraverat, *uti p. 2. Chron. L. 7. C. 26. Orb. Seraph. Tom. 2. edito Lugduni. 1685. fol. mihi 808.* Anno 1351. B. Conradus Placentinus Habitum suscepit Franciscanum Tertii Ordinis, & apud Netinos in Sicilia Eremita in Xenodochio, & uxor ejus Placentiæ Velum suscepit. Ita *Urbanus VIII. in Lett. Breviar.* Anno 1356. B. Michaëlina in Conventu Fratrum Min. orans vocem audivit meruit Crucifixi, ibique Habitum Tertii Ord. suscepit. *ita p. 2. Chron. L. 8. C. 17.* Anno 1415. Robertus de Malatesta, Dux de Arimino, summè addictus B. FRANCISCO (à quo mediâ nocte suscitabatur ad Matutinum) IV. Octobr. audivit S. Patris vocem: *Vade ad Conventum FF. Minorum, ibique suscipies Habitum Tertiariorum, erisque filius meus. p. 3. Chron. L. 2. C. 20.* De anno 1595. extant 17. Martyres Japon. Tertii Ord. per Fratres Minores conversi, & ad hunc Ordinem assumpti, nec non per *Urbanum VIII.* inter Martyres Tertii Ordinis Alumnos declarati, qui principale ejusdem novi Orbis decus & ornamentum existunt. Apud Indos etiam innumeri extant ad Tertium hunc Ordinem per Fratres Min. admissi, in quo & in Fide Orthodoxa uberrimos fructus ediderunt. De quo infinitæ relationes illorum regno-

regnorum factæ sunt ad S. Cong. de prop. Fide. Et ab anno 1600. ex tota Hispania sufficientissima producta sunt in publicis Actis Romæ testimonia, de collatione Habitûs Tertiariorum, & Tertiariarum Sæcularium per Fratres Minores in omnibus Hispaniarum partibus; uti & in Provincia Portugalliæ per Fratres Minores vestiti sunt Tertiarii 118000, uti scribit *Gubern. de anno 1687. Orb. Seraph. L. 12. C. 5.*

Ex quibus relationibus Rota Romana decidit 1635. 17. Decembr. contra Regulares Tertiarios, qui 200. annis (post Ordinem Religiosum Fratrum Minorum ab anno 1708. inchoatum) numero verorum Religiosorum, & Regularium sub Leone X. sunt adscripti; Fratribus Minoribus Observantibus competere jus absolutè dandi Habitum Sæcularibus Tertiariis; Tertiariis verò Regularibus, eorumque Ministris competere illud Jus dependentè à Ministro Generali totius Ordinis. de quo extat Edictum *Cardin. Barberini, S. R. E. Vice-Cancellarii, totiusque Ordinis S. Francisci Protectoris, Gubernatoris, & Directoris de anno 1640. 22. April. in Orbe Seraph. L. 12. C. 5.* idem pronuntiavit S. Rota Ulyssipone Jus conferendi Habitum competere Fratribus Minoribus de Obs. 27. Jun. 1636. coram *Merlino apud Tamb. de Jure Abbat. Decis. 9. Official. Curia C. 22. Et expressè habetur in Constitut. Sixti IV. apud Conf. p. 1. de privil. Mendic.* in qua pleno jure Fratres Tertii Ordinis (exclusis etiam locorum Ordinariis) subjiciuntur Generali, & Provincialibus Ordinis FF. Min. de Obs. vel Conventualium, cum facultate, per se, vel per alios, suos Fratres visitandi, & corrigendi, etiam per ablationem Habitûs, illumque dandi volentibus Ordini aggregati, ac constituendi Visitatorem Religiosum, moribus, & ætate idoneum. *Vide Constit. Exponi nobis. Alexandri VII.*

1657. 28. Julii. & clausulas aliorum Brevium infrareferendas c. 16. n. 40. & C. 20. & C. 21. *Kerckho. C. 7. §. 25. de admissione Secul. ad 3. Ord.* quæ potestas ita restricta est ad Prælatos FF. Min. de Obs. & Conventualium; ut [qui præfatum Habitum à Prælati Ordinis Seraphici non recipiunt] favoribus, & Indulgentiis Ordini isti concessis non potiantur. *Juxta Bullam Innocentii IV. Vota Devotorum. Datam 1246. Nicol. IV. Unigenitus Dei Filius. Datam anno 1292. Martini V. inter cetera. datam 1471. S. Pii V. Ea est Officii. Datam 1568.* Unde mirum est, inquit. *Lantosca in Theat. Regul. f. 168.* quomodo quidam Ordinarius admitteret in quadam Ecclesia novam Congregationem Tertiariarum S. FRANCISCI, quæ acceperunt Habitum Tertii Ordinis à FF. de Observantia; à quorum gubernio & jurisdictione recesserant propter dissensionem ortam; seque sponte submiserant Ordinario; qui eisdem assignavit Presbyterum Cathedralis Ecclesiæ pro Confessario, ac Moderatore in Spiritualibus; ipse Ordinarius autem conferebat Habitum mulieribus volentibus aggregari huic Congregationi, & chordam benedictam, quasi foret verus Prælati Ord. S. FRANCISCI. Quibus prænarratis, quaeritur de validitate? Pro responsione sciendum: quòd *Innocentius IV.* ad petitionem Confratrum Tertii Ordinis de Pœnitentia mandaverit universis Provincialibus Ord. FF. Min. ut opportunis temporibus, vel per se, vel per alios FF. idoneos visitarent prædictos Confratres, & Ministros Tertii Ord. eosque regularibus disciplinis instruerent, corrigerent, & reformarent, tam in capite, quam in membris, ea, quæ officio correctionis, & reformationis cognoscerent indigere. Quod idem confirmavit, ampliavit; & de novo concessit in specifica forma pro Ministro Generali, Vicario Generali, & Provincialibus Ord.

Ord. FF. Min. de Obs. ubique terrarum *Sixtus IV. 1471. anno 1. sui Pontificatus. in Bulla, quae incipit. Romani Pontificis providentia. in Bull. Rhod. Bulla 4. huius Pontificis.* Cum facultate, charitative, in capite, & in membris eos visitandi, & juxta Statuta dicti Ordinis eos reformandi, & corrigendi, etiam per ablationem mantelli, & Habitus Tertii Ordinis, si qualitas excessus id exegerit, volentesque Tertio huic Ordini aggregari recipiendi, eisque Visitatorem assignandi eadem auctoritate licentiam & facultatem concedimus, districtius inhibentes locorum Ordinariis, aliisque quibuscunque personis (cujuscunque status, gradus, vel conditionis existant, & quacunque auctoritate fungantur) ne praetextu quarumvis litterarum, & facultatum iisdem forte concessarum, & pro tempore concedendarum; de praemissis, quae ad vos spectant, se quomodolibet immiscere praesumant, ac decernentes, ex nunc irritum, & inane; si secus super his per quacunque personas, quavis etiam auctoritate pollentes, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Siquis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac BB. Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Haec sunt verba Bullae. His suppositis pater, praefatas Tertiarias, quae indebitè recesserunt à Jurisdictione Ministri Provincialis de Observantia, non amplius numerari inter Consores Tertii Ordinis, privarique omnibus Indulgentiis, Indultis, & gratiis spiritualibus Tertio Ordini de Praen. concessis. Habitusque collationem, & Chordae benedictionem, quam exercet praefatus Episcopus, in volentes aggregari Congregationi Tertiariarum, seu Chordigerarum; nullius esse valoris ob carentiam auctoritatis. Nam *Sixtus IV.* in dicta Bulla, Praelatis Ordinis Fratrum Minorum tantum, sive Conventualium, sive de Observantia con-

cessit facultatem conferendi Habitus tertii Ordinis. Aliud foret, si de licentia Sedis Apostolicae Congregatio Tertiariarum subiceretur alicui Episcopo; tunc enim gauderent eisdem Indulgentiis, Tertio Ordini concessis. Utè saepius Romae decium est.

Nec Conventuales praetendere possunt, quòd Fratres Minores de Observantia, ubi ipsi sunt, non conferant formalem Habitus Tertiariis. Contra eosdem enim id praetendere praesumentes *resolvit S. Congregatio Episc. & Regul. in una Reatina 1689. 12. Aug. ut in Registro 27. Curiae Cis-Mont. Ara Calit. habetur.* Item contra eosdem Fratres Conventuales decium & pronuntiatum est in S. Rota coram Pet. A.C. in Sarnensi. 1700. 27. Martii pro FF. Min. de Observantia.

An FF. Capucini admittere possint ad Habitus Tertii Ordinis, praesertim mulieres, easque spiritualiter dirigere? meum non est hic examinare. Multas inhibitiones Fratribus Capucinis factas à S. Congreg. Episc. & Reg. affert. *Orb. Seraph. L. 12. C. 5. & Offic. Cur. C. 52.* in specie, varia Decreta Apostolica, ut abstineant à munere admittendi praesertim mulieres ad Tertii Ordinis Habitus Anno 1672. 20. Martii. quibus 10. Octob. ejusdem anni accessit confirmatio *Clementis X. Constit. Exponi nobis.* Qui in terminis disponit; (ne imposterum Fratres Capucini in admittendis mulieribus ad Habitus Tertii Ord. S. FRANCISCI, sive in ipsis dirigendis se ingerant, auctoritate Apostolicâ praesentium interdicimus, ac praedictis FF. Capucinis perpetuum super praemissa silentium imponimus.) *Orb. Seraph. To. 2. L. 12. C. 5. n. 107.* Nihilominus A. R. P. Gaudentius Kerckhoven Provinciae Comitatus Flandriae FF. Min. Recoll. in suis Comment. C. 7. §. 25. in favorem PP. Capucinatorum adducit Breve, & Privilegium Capucinis à *Clemente X. Romae 1675. 20. Febr. datum.* Quo De-

Decreto dato non dubitant amplius id praticare; quantumvis aliqui contendant, nullum novum Jus Capucinis ex eo tribui, sed solum permitti; ut utantur & maneant in Jure suo antiquo; adeoque si ante hoc Decretum jus nullum habuerint? nec modo habent. Interim nos gaudemus, & favemus, ut suis privilegiis utantur, quando omnes intactos in suis Juribus, titulis, & prerogativis intendimus venerari.

CAPUT XIV.

Exhortatio pro Receptione Habitûs Tertii Ordinis S. FRANCISCI desumpta ex Sermone 27. Rosarii Ven. Servi Dei Bernardini de Bustis, qui sub annum 1500. florebat.

XXXVII. **C**onsilium vobis trado de assumptione statûs Pœnitentialis; ipse enim D. JESUS (cujus vestigia imitari debemus) opera pœnitentiæ fecit, & austeritatis. *Matt. 4.* quamvis pœnitentiâ non egebat. Quod quidem egit, ut nos ad pœnitentiam animaret. Ideo si non vultis totaliter mundo renunciare per Religionis strictæ ingressum, juxta consilium Christi docentis *Matt. 19.* Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, qua habes, & da pauperibus, & sequere me. Saltem tertium Ordinem B. FRANCISCI suscipite, si legitimo impedimento non estis impediti. De Regula enim illa dici potest illud *ad Gal. 6.* Quicumque hanc Regulam secuti fuerint, pax super illos, & misericordia, & super Israël Dei. Inter alias enim figuras & oracula Religio S. FRANCISCI fuit figurata *Gen. 40.* ubi Joseph Patriarcha vidit vitem cum tribus propaginibus florere; hæc enim vitis significavit B. FRANCISCUM, qui fuit similis Christo, ita ut de eodem dici

Vinea Seraphica.

possit illud; quod ait Joannes *Apoc. 1.* *Vidi similem filio hominis.* Quod probat *Mag. Barthol. Pisanus in lib. Conform. S. FRANCISCI cum Christo,* ipse autem D. JESUS de se ipso ait *Joan 15.* *Ego sum vitis vera.* Similiter B. FRANCISCUS dicere poterit illud *Eccl. 24.* *Ego quasi vitis fructificavi suavitate odoris. Et Flores mei fructus honoris & honestatis.* Hæc enim vitis (*S. Franciscus*) emisit tres propagines, id est, tres Ordines, à quibus multi flores & fructus suavissimi emanarunt. *De primo enim Ordine* emanavit post ipsum S. Patrem tanquam flos amœnissimus, & fructus celeberrimus S. Antonius de Padua & S. Ludovicus Filius primogenitus Regis Siciliae, trium Regnorum ex Jure hæres; sed relictis omnibus tractus odore vineæ Franciscanæ factus est pro Domino pauper Frater minor. Item S. Bonaventura S. R. E. Cardinalis de Balneo Regio. Episcopus Albanensis. S. Bernardinus de Senis. Et quinque SS. Martyres apud Marochium passi cum aliis quàm plurimis Martyribus. De quorum Martyrio tractat *Mag. Barthol. Pisanus fructu 5. Conf. 8. p. 2.* De aliis Ss. Fratibus miraculorum fructu, vitæque gloriâ clarissimis longum nimis foret in parvo compendio recitare.

De secundo etiam Ordine produxit plurimos flores, & fructus. scilicet: S. Claram de Assisio, cum B. Hortulana matre, & B. Agnete sorore sua. Item S. Agnetem filiam Regis Poloniae, quæ erat desponsata Friderico II, Imperatori, sed spreto Sponso, regniq; deliciis intravit Ordinem S. Claræ, multisque claruit miraculis. Item produxit S. Salomæam de domo Illustrissima Regis Poloniae. S. Helenam de Padua. B. Claram de Viterbio, & S. Catharinam de Bononia, cui persæpe apparebant illi Sancti, de quibus Officium recitabat, cujus corpus in hodiernum usque diem adhuc integrum, & palpabile

G